

פרשת ויחי: על חולי ובריאות, ועל יעקב, יוסף ומאיר בנאי הרב אלישע וולפין

חברים יקרים.

יעקב על ערש דווי. עוד רגע יפסע אל מעבר ל"שער הרחמים". (בראשית מ"ז, כ"ט) **וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת, וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף...** כמו אבותיו לפניו, הרגע הזה, בפתחו של "שער הרחמים", הוא קדוש ומכונן, אפילו מרגש. ערש דווי הוא המקום שבו נמסרות הברכות החשובות ביותר. כולם קשובים קשב רב. יודעים שאלה המילים האחרונות בהחלט. מעבר ל"שער הרחמים" יש רק אינסוף. לכן, זו כבר לא עוד הטפה, ולא עוד "חפירה" מייגעת. המסרים נעשים משמעותיים ביותר לאלה שנותרים מאחור. לנוטה למות אין הרבה כוחות, והוא יבחר את מילותיו בקפידה, לפעמים בבהילות. , כי הוא יודע שאין זמן יותר לדברים בטלים ומיותרים.

אבל אז קורה דבר מוזר ביותר. לנו הוא יראה סתמי, כי הוא חלק משגרת חיינו. בניגוד לאבותיו, ולראשונה בספר בראשית, נמסר לנו פרט חדש, וכשדבר-מה מופיע בפעם הראשונה בתורה, הוא זועק אלינו שנשים לב. (בראשית מ"ח, א) **וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה [כלומר, אחרי שהוכרז שיעקב על ערש דווי, ותהליך הפרידה מתחיל] וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה...**

יעקב כבר נטה למות, אבל כעת הוא גם חולה. זו הפעם הראשונה בתורה שמישהו חולה. לנו ברור שלפני שמתים חולים... זה לא אומר שלפני יעקב לא היו מחלות, אבל משום מה, רק כעת, כשספר בראשית עומד להסתיים, כשהאב השלישי והאחרון הולך למות, אנחנו פוגשים את החולי האנושי.

מעתה, חולי ומחלה יתקשר בתורה תמיד לארץ מצרים! (שמות ט"ו, כ"ו) **וַיֹּאמֶר, אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ, וְהִישָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה, וְהֶאֱזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו, וְשָׁמַרְתָּ כָּל-חֻקָּיו, כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בַּמִּצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ, כִּי אֲנִי ה' רַפָּאָךְ.**

מצרים (המטפורית, חלילה לא הפיזית) היא ארץ המחלות. המחלה הקשה ביותר של האדם היא מחלת החומרניות, מחלת ההפרזה, מחלת העודף, מחלה ה - too much. זו הרי העבדות - ולא רק המודרנית, מסתבר, אלא מקדמת דנא. המחלה היא מצב שבו שפע מבורך הופך לביצה טובענית. שהרי, אין סוף כמעט לחומר שאפשר לאגור, ואם אפשר, אז למה לא??? והאדם לעולם איננו יודע מתי די, מתי מספיק. מגיל צעיר מלמדים אותנו - הורינו או המציאות - שמחר אולי לא יהיה! ולכן חשוב לדעת לחסוך, צריכים ללמוד לאגור. כולנו עושים את זה. זה אפילו חכם ונבון!!! אבל אין לכך מידה - מתי יודעים שצברנו מספיק? וגם אם זה מספיק לנו, הרי שחייבים גם להשאיר משהו לילדינו, וקל יותר למות בשלווה, בידיעה שילדינו "מסודרים".

יוסף, סמל השפע של התורה, היה גם ארכיטקט האגירה הגדול ביותר בתורה. בזכות תכנית האגירה שלו הוא הציל את האזור כולו מרעב! יוסף איננו חולה, או אולי גם הוא כבר מתחיל להיות חולה, הוא רק לא יודע את זה. מחלה, הרי, מתחילה הרבה לפני שהאדם חש בה.

כשבאים למסור ליוסף את המסר שאביו חולה (שאגב, המדרש מייחס את המסר לאפרים, שנשאר לסעוד את סבו בארץ גושן בעוד יוסף שב אל תפקידו הרם בארמון) הוא מבין שזה מסר נבואי, ולא מידע רפואי, שהרי כבר נאמר שיעקב על ערש דווי. הבשורה שיעקב חולה מנבאת שתמה תקופת

הבנייה של השבט, שהסתיימה בהצלחה ההצלחה הפלאית של המשפחה מרעב, ומתחיל תהליך של דקדנציה, של רווייה, של שובע-יתר, של פינוק ושל שכחה. ריקבון מתחיל להתפשט באברים.

סבתי, עליה השלום, תמיד לימדה אותי שהתרופה הטובה ביותר לחולי - אצלה זה היה מכל סוג שהוא - זה הצום! היא נהגה לשתות מים (וגם, במידה!) ולתת לגוף את השהות לפנות את כל מה שדרוש פינאי - לא רק את הפסולת. בעיקר, לפנות את העודפים המכבידים ומעיקים על הלב, על הכליות, על מערכת העיקול, ועל הנפש.

צום לא חייב להיות רק מאוכל. תרופה רוחנית מוכרת היא תענית דיבור! כן, לשתוק כמה זמן!

יעקב חולה, אבל אף אחד לא מבין מהי מחלתו. ספר בראשית, ספר בריאת העולם והאדם, נותן לנו מתנה גדולה רגע לפני פרידה: הוא מזהיר אותנו. בבריאה יש ברכה גדולה, אבל טמונה בה סכנה גדולה לא פחות: סכנת היתר, סכנת העודף, סכנת ה- too much. היזהרו, בני אדם. בניגוד לבעלי החיים שבטבע, אתם, שיודעים לייצר וליהנות מהשפע שהאלוהי, אינכם יודעים שובע. הבריאה נשארת טובה ומבורכת, כל עוד אין הפרזה. עורקי החיים נסתמים בשומנים. חמצן הוא תנאי לקיום ולבריאות, אבל עודף חמצן גורם לחלודה (חלד = זקנה) ולריקבון.

יהודי הוא זה שיודע מתי די, שמודה ודי לו.

נוח בשלום על משכבך, יעקב אבינו. נוח בשלום על משכבכם יוסף, יהודה, וכל האחים כולם.

אתם, שעברתם כבר דרך "שער הרחמים", אל מרחבי האינסוף, השארתם לנו שיעורים ונבואות. תודה לכם. תודה ספר בראשית.

... תודה לך, מאיר בנאי ז"ל

חזק חזק ונתחזק.

שבת שלום,

אלישע